

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Факультет іноземної філології
Історичний факультет

СХОДОЗНАВСТВО. АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

*Тези доповідей
I Міжнародної науково-методичної конференції
20 березня 2020 р.*

Харків – 2020

УДК 81'243
ББК 81.2
С91

Укладачі: Н.В. Руда, Л.М. Ямпольська

Організаційний комітет конференції:

І.Ф. Прокопенко – академік НАПН України, доктор педагогічних наук, ректор (голова);

Ю.Д. Бойчук – доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи ХНПУ імені Г.С. Сковороди (заступник голови);

Хошіно Юічі – Другий секретар Посольства Японії в Україні (заступник голови).

Сходознавство. Актуальність та перспективи. Тези доповідей I Міжнародної науково-методичної конференції, 20 березня 2020р. – Х. : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2020. – 258 с.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Протокол № 4 від 15.06.2020р.

До збірника увійшли тези доповідей, присвячені проблемам східної філології, освіти та виховання, методики викладання сходознавчих дисциплін, перекладу, літературознавства, історії, економіки, політики, соціуму країн Сходу. Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних та історичних спеціальностей.

Видано за рахунок укладачів

©Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
© Н.В. Руда, Л.М. Ямпольська

ЗМІСТ
ФІЛОЛОГІЯ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

Криворучко С.К. Метафоричність у романі Мо Яня 莫言 «Великі груди, широкі сідниці» 丰乳肥臀.....	8
Санатуллах Басам. Історичні передумови розвитку перської мови (تاریخی پیشینه) (فارسی زبان).....	10
Бикова І.А., Скразловська І.А. Символічне значення кольорів в культурі народів Сходу.....	13
Жукова К.Є. «Мислення через ієрогліфи» - феномен традиційної культури Китаю.....	15
Завгородня О.С. Епічна поема Абулькасіма Фірдоусі «Шах-Наме».....	16
Секіна Н.Д. Стилiстично-емоційна забарвленість гендерно маркованих фразеологізмів.....	19
Ван Сяоцян. Проблема перекладу класических китайських текстів на мови країн Заходу.....	20
Ажнина Л.А. Особливості транслітерації деяких китайських імен власних.....	21
Ковальова В.В. Фонетичні особливості шанхайського діалекту.....	23
Коляда А.В. Особливості використання пекінізмів на лексичному рівні у п'єсі Лао Ше «Чайна».....	24
Мілова Д.І. Аспекти китайських дієслів у відображенні української мови.....	27
Проша О.Є., Мараховська О.В. Іранська каліграфія.....	28
Ситнікова В.А. Функціонування графеми «доц» у складених ієрогліфах.....	29
Субота І.А. Образ минулого у новелах Лейли аль -‘Усман.....	32
Сусленко А.М. Особливості походження іранських прізвищ.....	34
Фотеску І.В. Проблематика використання наголосу мори та складу в сучасній японській мові.....	35
Шапаренко Е.Е. Стилiстичні особливості китайських текстів публіцистичного стилю.....	37
Юрченко М.Е. Відмінності між японським і українським діловим листуванням.....	38

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ СХІДНИХ МОВ

Руда Н.В. Аналітичне читання як один з засобів формування китайськомовної компетентності студентів.....	40
Ахмад О.Р. Кейс-метод (Case Study) як форма інтерактивного навчання арабської мови.....	41
Компанієць О.В., Баличева В.М. Використання гаджетів та досягнень новітніх технологій при вивченні івриту.....	43
Андрєєва Ю.В. Дослідження мотивації студентів до вивчення китайської мови та методи її підвищення.....	44
Копилова Н.А. Переваги навчання китайської лексики у середній школі за допомогою наочних засобів навчання.....	47
Локшина Ю.Г. Методика викладання японської мови як дисципліна вільного вибору студентів.....	48
Подгорний Г.В. Спецкурс «Вступ до сходознавства» в гімназії.....	50
Сегеда Ж.П. Література Японії в освітньому процесі Київської гімназії східних мов №1.....	53
Ткаченко О.І. Науково-педагогічні підходи до навчання китайської мови учнів Київської гімназії східних мов №1.....	55
Дмитрієва А.В. Порівняльний аналіз підручників «DISCOVER CHINA» та	

ОСОБЛИВОСТІ ПОХОДЖЕННЯ ІРАНЬСЬКИХ ПРІЗВИЩ

Сусленко Анастасія Миколаївна, студентка 4 курсу факультету іноземної філології

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Науковий керівник: викладач кафедри східних мов О.С. Завгородня

Прізвища відносяться до наймолодшого типу іменування особи в Ірані. Початок загальної паспортизації населення і реєстрації прізвищ відноситься до середини 20-х років ХХ століття. Введення фамільних імен йшло в руслі широких соціально-політичних реформ, здійснених в країні за десять — п'ятнадцять років, які мали на меті посилення центральної влади, європеїзацію країни. У 1925 році іранський меджліс ухвалив закон про реєстрацію актів цивільного стану. Закон свідчив: “Кожна людина повинна вибрати собі тільки йому належне ім'я. Цим ім'ям, що називається сімейним ім'ям, повинні іменуватися: його дружина, його діти і онуки чоловічої і жіночої статі. На підставі вище сказаного, іменування кожної особи повинне включати сімейне ім'я і особисте ім'я. Наприклад: Jraj - e Kāvos, де Jraj є особистим, а Kāvos — сімейним ім'ям” (3).

Введення паспортів і прізвищ на перших етапах проходило з певними труднощами. Населення, особливо в селах, не розуміло необхідність такого нововведення і частенько просто ігнорувало його. Чиновники з місцевих відділів РАГСів могли дати тим, хто ухилився від офіційної реєстрації, будь-які фамільні імена. У 1928 році закон про введення і реєстрацію прізвищ був ухвалений повторно, і до кінця 30-х років ХХ століття паспортизація населення в цілому була завершена.

Отже, прізвище як успадковане офіційне іменування, що вказує на приналежність людини до певної сім'ї, з'явилося в Ірані відносно нещодавно (2). Проте, іменування по приналежності до того або іншого роду або сімейства були відомі в Ірані з прадавніх часів. Після завоювання Ірану арабами й ісламізації країни (з середини VII століття) перси запозичили арабську антропонімічну систему, яка включала вісім типів особистого іменування, у тому числі (1):

1. Ім'я особисте, що давалося при народженні (ism 'alam);
2. Kuniyah (кунья) — іменування по іменах дітей з компонентами abu “батько” або umm “мати”;
3. Nasab (насаб) — генеалогічне іменування по батькові або предкам (патронім) з компонентами ibn/bin “син” або bint “дочка”;
4. Laghab (лакаб) — прізвисько або титул, в основному почесні;
5. Nisbah (нісба) — іменування за місцем народження, походженню або етнічній ознаці.

Серед зороастрійських священнослужителів і учених, що носили, як правило, імена іранського походження, також використовувався насаб. Наприклад: Parastār ben Xoršid, Soruš ben Keyvān ben Kāmkar — XVI - XVII ст.; Soltān Baxt Āqā bent Amir Xosrou Šāh — XIV ст. (3).

Дослідники в області іраністики відмічають, що перська антропонімія протягом тисячоліть постійно відтворювала одні й ті ж типи особистих імен з аналогічною морфологічною і смисловою структурою. З глибокої старовини в Ірані існували імена з простою основою, імена, утворені суфіксацією, імена двоскладові, іменасловосполучення; імена, присвячені релігійній тематиці (теофорні), імена, дані по назвах звірів і птахів (зоофорні), по назві племен (етнофорні), імена, утворені від термінів спорідненості, імена за позначенням кольору і так далі (3). Усі зазначені типи особистих імен збереглися і функціонують в сучасній перській мові. В різних аспектах перські фамільні імена багато в чому повторюють будову і внутрішню форму особистих імен, існує зв'язок прізвищ з тими типами іменувань особи, які упродовж багатьох століть використовувалися в Ірані до введення прізвищ.

В перській мові у словотворі перських прізвищ використовуються, з різною продуктивністю, усі частини мови. Прості перські прізвища, тобто фамільні імена, основу яких утворюють нерозкладні на морфеми слова, складаються з основ, що відносяться до різних лексико-граматичних класів. Згідно класифікації А.А.Кузьміною (3), найбільш активну роль в утворенні прізвищ відіграють іменники і прикметники (у тому числі етноніми, особисті імена, топоніми, астроніми). Менш численні групи іранських прізвищ складають прізвища, в основі яких основи теперішнього та минулого часу дієслів, а також займенники, прислівники, вставні слова, прийменники, сполучники, вигуки, числівники.

За походженням, найчисленнішу групу складають, прізвища арабського походження, утворені за допомогою: прикметників (Rafī' "високий", Malih "витончений", Nafīs "коштовний", Najīb "знайтий"); прикметників найвищого ступеню (As'ad "найщасливіший", Arfa' "найвищий, найважливіший"); дієприкметників I-X пород, дійсного і пасивного стану, що мають значення імені діяча, або рідше - абстрактних іменників (Dāi "проповідник", Nādi "глашатай", Šāfe' "заступник", Fāzel "вчений", Qāed "вождь", Rāheb "монах", Kāteb "писар", Mosāfer "мандрівник").

В основі прізвищ іранського походження іменники, що позначають абстрактні поняття: Āzmun "випробування", Panāh "заступництво", Pādāš "винагорода", Darmān "лікування", Bedrud "розставання", Navid "гарна новина"; імена діяча (Timsār "його величність", Pezeshk "лікар", Dehqān "селянин", Churān "пастух", Shāh "шах", Nāxodā "капітан судна", Malvān "матрос", Pishvā "вождь").

Прізвища французького походження утворенні від іменників, що позначають імена абстрактні і конкретні, імена діяча: Elekrisite "електрика", Ekonomī "економія", Reform "реформа", Kompanī "компанія", Bānk "банк", Maqāze "магазин", Kāndidā "кандидат", Šārmān "чарівний", Senā "сенат".

Прізвища тюрксько-монгольського походження утворені від імен, що увійшли в перську мову в результаті багатовікових контактів з тюркськими і монгольськими племенами: Āqā «пан», Atābak «атабек», Beuk «бек, голова племені», Xāqān «хакан» - титул монгольських і турецьких правителів, «господар», Ojāq «вогнище», Yarāq «зброя», Yāsā «фірман», «покарання», Bātmānqelij «велика шабля», «великий меч», Šamxāl «мушкет».

Таким чином, прості іранські прізвища утворено переважно від іменників і прикметників перського, арабського, французького та тюрксько-монгольського походження, які з'являлися в перській мові у різні історичні часи, частина з яких - застарілі слова, що вийшли з ужитку. В кількісному відношенні імена арабського походження — як іменники, прикметники, так і (у меншій мірі) власні імена — зберігають кількісну перевагу.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арабське ім'я // Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Арабське_ім%27я
2. Иранские имена // Режим доступу: <https://sajjadi.livejournal.com/171483.html>
3. Кузьмина А.А. Персидские фамилии (на материале 2-й половины XX века) // Проблемы общей и востоковедной лингвистики 2013. Два выдающихся востоковеда: К 90-летию со дня рождения И.Ф. Вардуля и Ю.А. Рубинчика. Труды научной конференции / Институт востоковедения РАН. – М.: ИВ РАН, 2014. – С. 107-155.

ПРОБЛЕМАТИКА ВИКОРИСТАННЯ НАГОЛОСУ МОРИ ТА СКЛАДУ В СУЧАСНІЙ ЯПОНСЬКІЙ МОВІ

*Фотеску Ігор Валерійович, студент 3 курсу факультету іноземної філології
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди*

Сходознавство. Актуальність та перспективи. Тези доповідей
I Міжнародної науково-методичної конференції

Відповідальний за випуск: (Руда Н.В.)

Комп'ютерна верстка: Петрищева О.В.

Коректор: Коробкіна І.М.

Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності несуть автори

Підписано до друку Формат Папір офсетний.

Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний. Ум. друк. арк.

Обл.-вид. арк. Зам № Тираж прим. Ціна договірна.